Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 107 (10.490). Львів, неділя 17. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. За границею: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна одного примірника 17 сот.

З пятого поверха.

Бувають між людьми індивідуальности, до яких не можна ніяк приложити звичайних людських оціночних норм. Кожний нарід мав такі індивідуальности, але чи не найбільше видав їх російський нарід завдяки специфічним політичним і соціяльним віковим обставинам. До таких виняткових і типових індивідуальностей слід зарахувати Бориса Савінкова. Недавно, бо рік тому, наробив багато шуму в цілій Европі перехід Савінкова до большевиків.

Савінков — найзавзятійший ворог большевиків, невтомний організатор протибольшевицьких кампаній збройних і дипльоматичних, нагло і несподівано переходить до своїх смертельних ворогів. Його судять. Він кається, він розкриває всі карти свого бурхливого давно й недавно минулого. Його реваляції на розправі публікуються большевицькою пресою а звідси переходять в европейську. На них реагують найвизначнійші европейські дипльомати і політику їх простують. Савінков упокорився. Савінков покаявся і признав большевицьку владу. Російська еміграція і Европа прозвали його зрадником, а большевики вийшли моральними побідниками. Вони його судили і засудили на смерть, потім уласкавили. Така демонічна натура як Савінкова жахнулася перед сірими-сірими днями й ночами десятилітньої тюрми. Та його обіцяли шілковито помилувати. Він повірив, він писав із тюрми листи до російських емігрантів зі закликом до повороту в Росію.

По році не остало нічого ні з тих листів, ні з покаяння, ні з упокорення. Савінков поповнив у тюрмі самогубство. Він кинувся з 5-ого поверху на брук і розпрощався зі світом. Цей його вчинок ще більшою тайною окутав всю історію його „сменовеховства".

Деякий промінь світла кидає на причини Савінківської трагедії його передсмертний лист до Дзержинського. В ньому він пише:

„Коли мене арештовано, я був певний, що може бути тільки два виходи: перший — майже безсумнівний розстріл, і другий — що дадуть мені змогу працювати. Третій вихід — тюрма — видався мені неможливим. Моїх вчинків і провин не можна карати тюрмою. Мене не треба оправдувати. Кілька місяців я вижидав помилування, одначе третій вислід видається правдоподібний. Сиджу і сидітиму в тюрмі, хоча нема ніяких сумнівів що до моєї щирости, хоча бажаю доказати цю щирість. Багато передумав я в тюрмі і не стидно мені признатися, що багато навчився. Як що мені вірите, то звільніть, дайте працю, все одно яку, хочаб найнайтруднійшу. Чейже і я колись боровся за революцію"...

Савінков поставив справу ясно: для політичного противника тої міри тільки смерть або воля, — якщо він покаявся. Бо яке життя в тюрмі для людини, що привикла жити, що творила життєвий процес цілої великої групи а той цілого народу. В нійже був надмір енергії, яка шукала заспокоєння, а якогоб не могла найти в тюремних мурах і тут почалася трагедія, трагедія в душі великої індивідуальности.

Цей смертельний скок Савінкова з пятого поверха має теж і своє символічне значіння. Якщо взяти Савінкова і большевиків, то побідником вийшов Савінков. Він звільнив себе від себе і від них, отже морально побідив. Большевики віднесли лише фізичну побіду. Після покаяння Савінков при праці, в життю був для них непотрібний. А крім цього вони його боялися. Вони боялися вільного Савінкова, колишнього активного революціонера, найяркійшого представника боєвих, есерівських організацій, що зорганізував та перевів цілий ряд політичних атентатів за царського режіму. І як віднесли вони велику моральну побіду через його упокорення, так тепер потерпіли далеко більшу моральну поразку через його самогубство. Савінков полетів з пятого поверха — большевики поки що ще на горі: розвязка їхньої трагедії щойно назріває.

Якщо протиставити Савінкова російській еміграції, то Савінков і її побідив. В нього була ідея, в нього був розмах та невичерпана ініціятива. Еміграція осудила його покаяння, але тим самим осудила і себе. Вона теж опинилася на пятому поверсі, але бездушним манекіном, якого мусить щойно штовхнути якась стороння рука до скоку чи до втечі від отвореного вікна. Вона вся розбита, зангренована, без провідної ідеї та думки, крайно безсильна. Вона грізно киває пальцем в чоботі проти большевиків — і більш нічого.

Савінков відніс моральну побіду і над еміграцією і над большевиками. Та большевики віднесли над еміграцією всесторонню побіду.

Мимохіть насувається хоч і далека та всетаки деяка аналогія між вчинком Савінкова зперед року та вчинком одного з наших політиків зперед кількох літ. Маю на думці поворот В. Винниченка на Україну в 1920 р. Побут Винниченка розчарував його та заставив до нової втечі за кордон із тих самих мотивів, які Савінкова загнали в могилу: неможливість активної праці на якомунебудь полі при одночасному використанню його імени, як фірми, для цілей агітаційних. Чи Савінков теж розчарував новий світ, — в якому найшовся, — сьогодня ствердити важко. Та сам факт його самогубства це тільки потверджував би. Його розчарування більше скомплікoване, бо він зпоза тюремних стін не мав змоги приглянутися тому світові, а через те причини його трагедії треба шукати в самій скомплікованій індивідуальности Савінкова, в нетрах його душі. Революційна боротьба вела його до терористичних актів, вела до боротьби з большевизмом на спілку з Колчаком і Денікіном, на спілку з Англією, Францією, на спілку з Пілсудским і Петлюрою. Жага тої боротьби завела його і до французьких та англійських розвідок, вона завела його й на 5-тий поверх большевицької тюрми. Але вона ввела його і до російської літератури. Найвірнійше змальовував її в літературі найбільший революціонер Савінков.

Демонічним було його життя, демонічною є і смерть. Для багатьох вона остане на довгі часи грізним „memento-ом", а для инших може подивугідним зразком індивідуального геройства.

в. м.

Земельна вакханалія на „кресах".

(З промови пос. С. Хруцького, виголошена 6. і 7. травня ц. р. підчас обговорювання буджету міністерства рільництва і міністерства рільних реформ.)

Загарбання селянських лісів.

Коли припадково Польщі дісталися землі, про які вона ніколи навіть не мріяла, то польський уряд, не будучи певним вдержання тих земель під своєю владою, приноровив до них девастаційну господарку. Та тенденція екстензивної експльоатації загарбаних теренів проявилася в привласненні польським урядом того, до чого він не мав права. В багатьох місцевостях на „кресах" забрано селянські ліси, користаючи з того, що підчас світової війни пропали відповідні документи або що вони находяться по другому боці ризького кордону. І так в селі Сарнах і сусідніх селах луцького повіту, а клясичним під тим оглядом є село Борисівка, кобринського повіту, де можна зразу переконатися, хоч селяне не мають документів, про захват селянських лісів державою. А саме між селянськими нивками находиться до 300 маленьких лісних груп, що ділять селянські поля на кілька куснів, так що з одної частини піль до другої неможливо дістатися, хіба літаком. Забравши селянські ліси, держава створила там пекло, загородивши селянам доступ до піль. В одним році заінавгуровано до тисячі процесів за „самовільний" доїзд до піль.

Загарбання церковних земель.

Одночасно польський уряд загарбав збірну власність українського народу, якою є церковна земля. На парафіяльних землях уряд всадовив польських кольоністів або — як на Холмщині — віддав ту землю в чиншове користування напливовому елєментові. Ніхто з місцевого населення, навіть Поляк не одержав землі в аренду. Та земля дісталася приблудам. Цікаве й те, що арендний чинш за церковну землю побирає уряд, а не церковна влада, хоч досі нема закону про вивласнення з землі православної церкви.

Нищення лісів і лісні сервітути.

Ці факти стверджують, що уряд не рахується з правом, тільки самовільно загарбує чужі терени і чужу власність, а в своїй господарці на „кресах" веде девастаційну політику. Почалося від нищення лісних багацтв східних земель, почалася лісна вакханалія.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 344|25 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 101 (10.478) z dnia 3.V. 1925 r. pod tytułem 1) „Pidnesennia do kwadratu" między słowami: a) pereżywszy ii strachittia a: W dni 5. trawnia, b) fantastycznych obstawyn a: Bombowyj wypadok, c) prowokatorom Cechnowskym a: bołownym medjem, d) Bagińskoho i Wieczorkiewicza a: Ta naszym obowiazkom, e) do kwadratu a: ale teper dosaczeno. 2) „Hospodarska ruina Polszczi" od początku artykułu do słów Łedwe rik, b) między słowami i szme a: u promowi pana. 3) „Szkilnyj plebiscyt" od słów do peresluchania do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. w ustępie 1) a—e występku z § 300 uk. w ustępach 2) a) b) i 3) zawiera znamiona zbrodni występku z §§ 96 a) uk. występku z § 300 ustawy karnej uznał dokonaną 9. maja 1925 r. konfiskatę za uzasadnioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl §. 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 12. maja 1925.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" Pr. 345/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 102 (10.479) z dnia 12. maja 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Moderni abiturjenty" między słowami: a) demokratycznii respublyci a: Po szyrokych, b) czornyj kabinet a: Odnym słowom, c) czyste osobystomu a: A teper z odnych, d) serednoju szkołoju a: Nedawno „Głos" e) może wyjty a: organy peremyśkoi f) mjakoho wyslidu a: Cia bezwyslidnist', g) od słów: do mołodi do końca artykułu. 2) „Sud nad ukraińskymy posłamy" między słowami: predsidowka trybunału a: Nad zasiłenymy. 3) „Sud w Riwnim" między słowami: widrywnych faktiw a: z do cioho. 4) „Nowyky" w ustępie Aresztuwannia komunistiw u Warszawi od słów: posłabujuisia prowokacijety? do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępach pod 1) a) b) c) g) i 2) i 3) występku z § 300 ustawy karnej w ustępach pod 1) d) e) f) i 4) uznał dokonaną 12. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 13. maja 1925 r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 346/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 103 (10.482) z dnia 13.V. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Sud i zasud" od słów: publicze naprema lex" do końca artykułu. 2) „Presa" między słowami: naprjamku nema a: Takoż druha warszawska zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej w ustępach 1) i 2) a nadto występku z § 300 i art. VIII ust. z 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 8. 1863 w ustępie pod 1) uznał dokonaną w dniu 12. maja 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 13. maja 1925 r.

Hawel.

Пісні багацтва краю вирвзять днями і ночами. Столітні ліси витято в пень, а місцеве населення, що внаслідок світової війни стратило дах над головою, дальше гніздиться в землянках. Населенню не лише не дається дерева на відбудову, не лише не уділюється запомог, але робиться все можливе, щоб викликати невдоволення серед нього. Там, де селяне користають зі сервітутів, приноровлюється всякі перепони і репресії. Збирання сухого дерева призначується там, де його нема. Колиж селяне примушені ломити сухий, знидідлий молодняк, то за це карають. Переїзд через ліс, яким селяне користувалися сотки літ, тепер заборонюється. Так само заборонюється перегін худоби, так що селяне не можуть дістатися до своїх піль. Відвічне право пасти худобу в державних лісах теж квестіонується. Колиж селяне заявляють готовість дещо заплатити, то ті оплати підвисшуються в нескінченість і т. и. Держава зовсім не дбає про те, щоби опалове дерево одержували селяне по знижених цінах. Так само стоїть справа з будівельним деревом. Надлісництва не зважають на ухвали сойму, продають будівельне дерево спекулянтам, а селянам віддають зовсім нездатне дерево.

Дбайливість уряду про рільництво.

Уряд зовсім не дбає про піднесення рільної культури. Держава не піддержує продукції штучних погноїв і рільничих машин. Що більше! Високе мито і високі залізничі тарифи спричинюють піднесення цін на рільничі машини. Дуже мало взагалі, а Українцям зовсім не дається кредитів на здобуття штучних погноїв і рільничих машин. Через те упадає господарська культура серед українського селянства, бо власними силами і засобами з огляду на страшну пауперизацію села селянин не в силі придбати штучних погноїв і рільничих машин. Єдиним засобом селянина здобути гроші була годівля худоби. Та сьогодня ця годівля не виплачується. Селянство понесить втрати, а міністерство не звертає найменшої уваги.

Хліборобська освіта.

Щож торкається ширення хліборобської освіти між селянством, то найгірше стоїть справа на твз. східних кресах. Нема там ніяких хліборобських шкіл для українського населення, хоч хліборобство становить єдиний варстат праці того населення. Проект сітки фахових шкіл, плановий на 10 літ, не передбачує ані одної школи для східних земель.

Заглада.

У висліді того всього бачимо, що фахових шкіл нема, хліборобських шкіл нема, а одночасно відбирається населенню варстат праці шляхом кольонізації й осадництва. То не є ніяка пересада, ніяка більшовицька агітація, то є ствердження факту, що „кресове" населення є засуджене на заглвду на те, щоби стати погноєм для культури польського народу. Відомо, що в Сх. Галичині панує голод, що там люде пухнуть з голоду, що той голод буде і в будучому році, бо багато піль в Сх. Галичині й на Волині не засіяно всупереч широко реклямованій засівній допомозі. Та допомога, правда, дійшла до наших земель, але не дійшла до українських селян. (*Мін. рільництва: Неправда*). У внесених інтерпеляціях то буде доказане. Кредитова допомога розпорошилась головним чином по малих і великих фільварках. (*Мін. рільництва Яніцкі: Неправда*). А найбільше скористали осадники, які є найбільше упривілееним елементом на східних землях, навіть більше, як панове обшарники. Стверджую, що український селянин нічого не скористав з весняної допомоги. (*Мін. Яніцкі: Я стверджую, що то неправда!*) Може бути, побачимо. (*Веселість. — Пос. Міхаляк: Вдалося!*) Завначую, що в інтерпеляціях наведу низку конкретних випадків, яких тут не можу привести ізза недостачі часу. Селянство нічого не користає з держави. Серед широких мас утверджується переконання, що польська держава істнує тільки для обшарників і урядників. Український селянин вносить до того означення ще одну поправку, а саме до категорії упривілеєних дораховує ще осадника-Поляка і католика.

(Докінчення буде.)

Стражаки і страшаки.

„Тверезе слово" нетверезої „Стражниці".

У Варшаві виходить рептилька під назвою „Стражніца польска". Її завданням вести пропаганду на „кресах", відвертати всяку небезпеку і вихвалювати рай, в якому живе українське селянство. Та видавана по польськи „Стражніца" не сповняла якслід свого завдання, себ-то не трапляла до тих кол, для яких вона була призначена. Тому недавно почало появлятися також „українське видання" цеї польської рептильки під шумним написом „Стражниця українська". Редактором цеї рептильки є якийсь д-р Тадей Кончиньскі.

Як в нас вже було завначувано, „малопольські" старости розіслали по громадах обіжники, наказуючи примусове передплачування цеї рептильки і то по кілька примірників для кожної громади на громадські кошти і то „pod osobistą odpowiedzialnością" наказних війтів чи комісарів. Здавалося, що „Стражниця українська" буде польським урядовим органом на зразок закритої польською владою „Народньої Часописі" у Львові, в якому будуть друкуватися закони й розпорядки польської влади та будуть подавані сухі відомости з життя польської держави і зі світа.

Та виявилося, що це є звичайне приватне підприємство

Не є це газетка для освідомлення селянства в лябіринтах польських законів і розпорядків, тільки продовження Демянчукового „Пробою" та Твердохлібової „Обнови", а вкінці „Хлопскої Правди", якою масово закидувано перед двома роками наші села. Ріжниця між попередніми рептильками і „Стражницею українською" є тільки та, що давнійші рептильки заливали українські села як дарова манна

Отже польський уряд навипередки дбає про потреби українського селянства, про що свідчить безглузда замітка: „Де нужда і знищення, там міністер Тугут несе поміч уряду". Ніякої українізації на Рад. Україні нема.

„В дійсности ніякої „радянської України" нема, а є тільки одна неділима московська комуна! Що московську комуну захвалюють нашим людям всякого рода платні наймити совітів, а що найсумнійше наші місцеві люде, (що то за порода „наші місцеві люде"? — Ред.) дають себе обдурювати та ошукувати московським запроданцям".

Там, на Рад. Україні є так кепсько, що навіть „Українців і то ко-

Мих. Рудницький.

ЖУРНАЛИ, ВИДАВЦІ ТА ЛІТЕРАТУРА.

III.

У пануючім літературнім безладді можна запримітити два роди спроб, щоби вдержатись на поверхні. Одні це пориви півнів, які вірять, що від їх кукурікання сходить сонце, другі це витоптані стежки галицької патріярхальної мудрости. Невідомо, чи наша публика має вже стільки критичного хисту, щоби насолоджуватись божеським видовищем, коли нпр. молокососи основують журнал під скромненькою вивіскою „Наука і письменство" коштом патріотів, що дають на це гроші і коштом професорів, які приобіцюють своє співробітництво? А скільки журнальчиків блимне, мов світлячки, кинувши спершу фаєрверк американського анонсу?

З болісним спочуванням треба супроводити народини всіляких фахових журналів як нпр. „Учитель", „Нова Школа", „Богословія", „Записки Чина св. Василія Великого" іт. що, які рахують наівно на те, що люде одної професії в силі їх удержати, коли в нас нині навіть загально-національні органи роблять боками. А журнали, що зрікаються заздалегідь передплатників, спочиваючи на лаврах добродійного фонду „напропадиме", стають у нас здебільша деморалізуючими; відробляють свою працю, мов воли панщину. Крім цього видавці фахового журналу мусіли би вміти розглядати факти одної вузької ділянки з дуже широкого становища, щоби надати їм живучість цікавих, справді актуальних проблем. Статистикою, біо- та бібліографією можна годувати лише тих, які одержують за це пенсію за життя, а славу по смерти. Скільки в нас є читачів, що цікавляться теоретичними проблемами педагогії або теольогії? Не згадую вже про авторів, які мають писати на ці теми оригінально.

Як виглядає журнал, що не знає, для кого є призначений, про це кожний може переконатись, узявши у руки „Культуру" (давнійше „Наша Культура"). Журнал присвячений пропаганді „послідовного" марксизму, друкує поруч теоретичних статтей футуристичні вірші, яких, далебі, не то фізичний пролетар, але й інтелігентний пролетар не легко розшоломкає; далі наскрізь фахові статті нпр. з експериментальної психольогії, що мають мати відношення до „матеріялістичного розуміння історії" а поруч найзвичайнійша партійна „ура"-публіцистика... Правда: на дуже гарнім папері, дуже гарним друком... — „Культура" це ще не є, але *якась* культура безумовно. Діло тільки в тому: чия? якої кляси? якого кола чи гуртка, яких читачів?

Справжнє культурне враження полишають такі діточі журнали як „Молода Україна" і „Світ Дитини". Якби журнали для дорослих хотіли взяти їх собі за зразок, тоді ми могли би мати „щось до читання". Вибагливість видання і дбайливість редакції згаданих журналів трохи бентежить у нинішній добі, коли відомо, що наш інтелігентний загал не відчуває потреби передплачувати часописів, а тим більше журналів. Вражає в цих журналах одно: що співробітники наших діточих журналів не мають хисту популярно писати; їх стиль не причиняється до розвитку ясної думки у молоді.

Спроби, щоби дати ширшому громадянству т. зв. літературну „ілюстрацію" не вдаваються. Вони вагаються між патріотичною публіцистикою і публіцистичною літературою. Варшавський „Наш Світ", який саме перестав виходити — ще одна жертва таких спроб; його вбив провінціоналізм літературного проводу до спілки з провінціоналізмом публики. Кілька чисел львівського „Світу" (яка недостача фантазії у підборі назв!) вказує на те, що цей ілюстрований двотижневик, дбаючи про зверхній вигляд, робить ще одно зусилля виплекати у нас „Familienblatt", мабуть у надії, що бодай таким шляхом перевезе контрабандою в українську родину „*щось*" з літератури. Але ілюстрації відсовують там текст на другий плян; журнал шукає ще на омацьки за матеріялом, не знаючи, чи має вдоволитись популярними новинами; за те „підпускає" політично-партійну фарбу, а це напевно не може вийти на користь цього рода журналові.

На окреме цікаве явище складається злиденне животіння гумористично-сатиричних журналів. Втомлений політичними невдачами загал аж гине з туги за проміньом бадьорої усмішки. Але як сміятись? Хто зважиться взяти на себе цю невдячну ролю? Адже сміятись на вид блакитного неба і зелених дерев це надто вибаглива іронія: — треба мати з когось. Розуміння гумору в нас дуже своєрідне — і у видавців і читачів. Всі вони будуть заливатись реготом від дотепу у чужиннім журналі, але спробуйте передати його друком по українськи — який гам счиниться! Громадянство, яке не розуміє ролі сатиричного органу не заслуговує навіть на батіг сатири. Зовсім так, якби хтось у безсонних муках від насікомих не розумів ваги перського порошку. Сатиричний журнал видавати в нас нині важше, ніж якийнебудь инший: усе те, що є вічно живим та актуальним предметом сатири, належить у нас до тем заборонених цензурою. Суспільно-політичних сусідських справ торкати не можна, бо це підривання державного авторитету; власних не можна, бо це недостача патріотизму; еротика в нашім парохіяльнім жарґоні називається „порнографією..." що-ж лишається! По „Масках" і инших „Будяках" маємо „Зиза".

„Зиз" має першорядні, европейські ілюстрації і дуже нерівний текст. Не треба забувати, що добрий гумористично-сатиричний журнал є твором товариського колективу; в самотности можна творити все, крім дотепів. А коли ще додати, що навіть гурток людей, які видають такий журнал, мусять жити в атмосфері якоїсь суспільности, де щось діється — легко зрозуміти, як важко мати в нас гумор, дотеп і сміливість сказати людям хоча би жартом правду...

(Докінчення буде.)

жуністів замикається до арешту".

В „Стражниці" є теж в белетристичній формі („Дивіть яка відьма") поклик складати гроші до Почтової Каси Ощадности. Яка іронія! Тоді, як наш селянин пухне з голоду, як його важкі податкові гроші йдуть на кольонізацію і кредити для осадників, польська рептилька пропагує складання грошей до Почт. Каси Ощадности.

А вже вершок нікчемности осягнула „Стражниця українська" в числі з 26. квітня, перелицьовуючи з „Діла" статтю д-ра В. Охримовича.

У великодному числі „Діла" помістив д-р В. Охримович статтю „Внутрішня переміна", в якій — навязуючи до розтічі, що запанувала у нас після катастрофи, вказував на потребу національного обєднання та зазначував корисні признаки серед нашого громадянства в оцінці подій.

Цею статтею покористувалися варшавські стражаки, перевернули з питомою собі нікчемністю горі дном не лише зміст і провідну думку статті, але поперелицьовували навіть цитати і пустили шо осоружну саламаху як страшака на українське селянство під назвою „Тверезе слово сказав д-р В. Охримович, б. голова Народнього Комітету". Що д-р В. Охримович сказав „тверезе слово" — це правда, бо він все говорить тверезі слова, але й правда й те, що польська рептилька є до безпамяти пяна, коли вона верзе крайні нісенітниці.

Очевидно, польську рептильку українськими словами „редагує" якийсь „мартовий Українець" з О-скілкової компанії або якийсь наймитчук зпід розлогих крил „радикального дуба", бо вона зовсім нагадує сумної памяти „Радикальний Голос" Павла Лаврука.

Ми трохи довше зупинилися на продажних варшавських стражаках і страшаках, щоби перестерігти наше селянство перед цею рептилькою, хоч ми певні, що наше селянство вже мало час і змогу відріжняти зерно від полови.

До процесу послів.

Відгук присуду на Холмщині й Підляшу.

До Української Парляментарної Репрезентації надійшов від Народнього Комітету Холмщини і Підляша такий лист:

Комітет.

Холм, 14. мая 1925 р.

Політичні новини.

Французька відповідь.

Текст французької ноти до Німеччини вже готовий і буде висланий щойно по одержанні відповіди з Риму та Брукселі, куди франц. уряд переслав його для повідомлення. Відповідь з Льондону вже прийшла. Франція стоїть на становищі, що порозуміння з Німеччиною не може нарушувати Версальського договору; гарантійний пакт може бути лише його доповненням. Цим самим права та інтереси держав середньої Европи не можуть бути змінені. Одночасно Франція є настроєна мирно. Заки Німеччина не вступить до Ліги Націй, не можна почати дискусії про умовини гарантійного пакту. Рейн має лишитись лінією для Німеччини. Текст відповіди ще не оголошений.

Америка і ґарантійний пакт.

Амер. президент Кулідж є тої гадки, що Німеччини не слід відокремлювати з гарантійного пакту. Вибір Гінденбурга не суперечить давнійшим проєктам Німеччини, які повинні би стати бодай основою для дискусії. Колиб Німеччина хотіла нині змінити свої проєкти, або Франція ставила труднощі у переговорах, то це мало би дуже поганий вплив на фінансові американські кола, які дають Европі кредити.

Французькі фінансові реформи.

Згідно з проєктом Кайо входить у життя підвишка на тютюн 30—50 прц. Так само підвисшать на 10 сот. ціну кільограма цукру. Окремий податок люксусовий буде накладений навіть на всякого рода „добродійні" вистави та підприємства. У проєкті стягання податків зі зисків приватних монополів, як нпр. нафти та бензини.

Бельґійський кабінет.

Ван де Вівер, з католицької партії, склав кабінет, який буде представлений щойно на другий тиждень. Про вигляди його тривкости не можна покищо нічого сказати. У Брюселі кружляє дотепна гра слів на його адресу:

„Le cabinet Van de Vyvere est mort avant de vivre" (кабінет В. де Вівера вмер, заки ще почав жити).

Англія і СРСР.

Є звістка, буцім-то англійське міністерство внутрішних справ завісило видання урядового тижневика совітської делегації п. з. „Soviet Review" і зачинило офіціяльну совітську книгарню в Льондоні

Голод.

Комунікат Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Покликаний до життя Краєвою Нарадою українських громадських чинників, Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу" вже несповна два місяці провадить допомогову акцію.

Краєвий Комітет з радістю констатує, що та робота, яку він провадить, знайшла своє співчуття і відгук серед нашого народу. В краю розпочався організаційний рух біля утворення Місцевих і Повітових Комітетів допомоги: жертви на допомогу голодному селу, особливо з початком травня почали припливати в більше значних розмірах. Діяльність Комітету знайшла піддержку з боку нашої преси і наших центральних кооперативних установ. Комітет завдяки тому здобув можливість уділити допомоги там, де в цьому відчувалась більша потреба. Але разом з тим Комітет повинен піднести і зазначити, що ті організаційні зусилля, які виявлені краєм, та жертвеність, на яку він здобувся — в порівнанні з розмірами катастрофи є невистарчаючі. Організаційний рух охопив передовсім повіти ближчі Львова. Навіть в таких більших наших центрах, як Тернопіль, Коломия, до цього часу робота організаційна не переведена. Підкарпаття, де становище чи не найгірше, майже цілком не виявило організаційних зусиль, значна частина тих, які вже мусіли скласти жертви в тому числі величезна більшість наших товариств і установ, до цього часу цього не зробила. Богато з тих наших діячів, — не хочемо вже нині називати їх імена — до яких Комітет звертався з закликом перевести організаційну роботу, поставились до того заклику з байдужністю.

Комітет примушений ще раз звернути увагу, цілого нашого громадянства на всю важність і конечність ратункової акції. Не повинно бути ні одного повіту, ні одної громади в якій не заснувався би Комітет Допомоги „Голодному Селу". Без істнування таких Комітетів, без їх інформацій не можна встановити докладно розмірів потреби, не можна найбільш доцільно розділити допомоги. Без істнування їх не можна зорганізувати збирання жертв серед тих, які можуть і мусять прийти з допомогою селу.

В свідомости важности тих завдань, які стоять перед нами, Комітет закликує всі живі сили нашого народу до переведення організаційної роботи, до виявлення як найбільшої жертвенности. Мусимо памятати, що коли ми самі собі не поможемо, нам ніхто не поможе.

Львів, дня 13. травня 1925.

За Краєвий Комітет Допомоги „Голодному Селу":

Юлян Романчук, голова. Сен. Михайло Черкавський, д-р Дм. Левицький, о. прал. Леонтій Куницький, заступники голови. Володимир Целевич, Михайло Струтинський, секретарі, д-р Олександер Мартчак, касієр

Церковні справи.

Діяльність пресвитеріян.

Зі Станиславова пишуть нам: Пресвитеріянські богослуження відбуваються тепер стало в протестантськім костелі в Станиславові і стягають що неділі о 12 год. в полудні таку силу народа, що костел виповнений по береги. Замісць попереднього духовника п. Кузіва править тепер богослуження новий духовник, а саме загально знаний п. Павло Крат, що недавно приїхав з Америки. Переважно ходять туди ремісники, але також люде з инших станів. На питання звернене до кількох осіб, що їх склонило до пресвитеріянізму, дістав я відповідь, що в першій мірі знеохочення до місцевого владики. Власти йдуть пресвитеріянам на руку. Політика на два фронти: з одного боку конкордат з Римом, а з другого ширення пресвитеріянізму.

З Коломиї пишуть: Перед Великоднем появився пресвитеріянський проповідник з Америки і звернувся до тутешнього протестантського пароха, щоби позволив йому свойого костела на богослужения. Пастор поспитав найперше старосту, чи польський уряд не буде тому противний. А коли цей з найбільшою готовістю обявив свою згоду, відбулося тут в квітну неділю перше пресвитеріянське богослуження. На ньому зібралося багато Українців. В своїй промові підніс проповідник, що правдиве почитання Бога не лежить в зверхних обрядах, але в вірі на основі св. Письма, в святім життю і в твореню діл милосердя. Однак на загал відносилося враження, що саме через усунення всяких обрядів тяжко буде новій секті трафити до душі нашого народу.

Також і з инших сторін доходять нас вісти про появу і роботу ріжних сектярів.

Ількiв — аґітатором целібату.

В Мізуні (коло Долини) заповів ославлений посол о. Ількiв своє віче на день 29. березня н. р. З причини завірухи явилося небагато людей. Хвалячися своїми подвигами для добра народу, він підніс також потребу целібату для нашого духовенства. Казав, що польський уряд є прихильний цій справі; що — мовляв — воно буде для народу дуже корисне, бо жонаті священики з уваги на свої жінки і діти мусять за всякі свої чинности побирати великі оплати, а безженні, не маючи жінок, будуть усе робити дуже дешево. На це встав один старший Бойко і заявив: „целібатники не маючи своїх жінок, будуть ходити до наших, ще готов який і до мосі зайти; цего ніколи у нас не буде — громада на таке ніколи не пристане". І всі присутні закричали: „громада на таке ніколи не пристане". І счинився великий крик, так що о. Ількiв мусів чим скорше забратися

Взагалі від якогось часу можна в ріжних околицях запримітити серед селянства сильне огірчення проти владиків і Риму з причини вводження целібату.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Димісія Чемберлена?

В Льондоні в колах близьких до уряду кружляла чутка, що мін. Чемберлен уступить у найближшому часі, а на його місце прийде льорд Біркенгед. Більшість уряду не погоджується з політикою Ч-а. Кружляють теж чутки, що становище Ч-а захитане оголошеним у „Н. И. Герелд-і" англійським меморандумом, у котрому Ч. зясував напрямні світової англ. політики. Предст. агенції Аваса заперечує рішучо вісти англ. преси, начеб Чемберлен подався до димісії.

Промова Чічеріна.

„Н. Фр. Пр." повідомляє з Москви: 14. V. на засіданні союзного зїзду рад Чічерін у промові доказував м. и., що прикметою дипл. діяльности СРСР. не є агресивність але оборона. Супроти Польщі СРСР. є готов навіть до найдальше йдучої уступчивости на основі постійних договорів, тимбільше, що офензива проти СРСР. не є можлива без прилучення до тої офензиви Польщі. Вказуючи на великі замовлення рільничих машин, зясував Ч. готовість СРСР. до співділальности з польським селянством і населенням, які заінтересовані є взаємному розвитку взаємин.

Дальше зясував Ч. плян европейсько-азійського бльоку, зверненого протй Англії, в склад котрого мали би ввійти Франція, СРСР., Польща й Японія. Англія старається тепер притягнути Німеччину на свій бік. Вкінці заявив Ч.: Одноцілому протибільшовицькому фронтови протиставимо бльок східних народів. Китай, що досі був старцем між народами, відмолодів. Англія намагається створити для Китаю свого рода плян Довза. Маршалок Тан-Тсе-Лін має відіграти як диктатор роль у користь Англії. Одначе народи Азії зрозуміють, що СРСР. є їх одиноким приятелем.

Конференція союзників із участю Німеччини.

З Парижа повідомляють, що нове відложення Ради амбасадорів приписують там обставині, що англ. уряд повідомив Францію, що ще не розглянув проекту відповіди, опрацьованого франц. радою міністрів. „Ер Нувель" добачує в цьому відложенню, що англійський уряд задумує скликати міжсоюзну конференцію в участю Німеччини.

Зїзд інтернаціонала в Москві.

На зїзд комуністичного інтернаціонала прибуло 200 делегатів. Предсідником вибрали Зіновєва. Він у промові підкреслив велику вагу міжнародньої організації для викликання всесвітньої революції. Прибула боргарська делегація, яку прийняли з одушевленням.

О. Р. С. Р. і Німеччина.

На засіданні радянського конгресу дня 14. V. Чічерін заявив, що Німеччина не хоче зректися приязних взаємин із радянським урядом.

Англійська делеґація у Львові.

28. V. прибуде до Польщі делегація англ. парляменту. У Варшаві буде 3 дни. Потім відвідає бориславсько-дрогобицький басейн і Львів.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за відозву Українського Парлям. Клюбу в справі присуду у Рівнім і за рефлексію до новинки „І горлом кишенею".

— **Надзірна Рада Земельного Банку Гіпотечного у Львові** на засіданні з дня 15. травня п. р. доповнила дотеперішню Дирекцію так, що в склад Дирекції входять від тепер начальний директор д-р Лесь Кульчицький і члени Дирекції пп.: о. прелат Тит Войнаровський, Мирон Гаврисевич, д-р Володимир Мацькевич і д-р Альфред Говикович. 1—1

— **Розправа проти д-ра Я. Селезінки** відбудеться поновно дня 26. п. м. перед судом присяжних у Львові, внаслідок знесення найвищим судом у Варшаві попереднього присуду. До розправи покликано тих самих свідків, що до першої.

— **Ревізії.** Дня 15. V. 1925 р. о год. 6 рано переведено трус у А. Цибульського ст. філь. у Львові (Личаків 127), при участи комісаря поліції і двох поліцаїв. Трус тревав до год. 9 рано. Перешукували навіть пивниці і стрих. Потім відставлено згаданого до дирекції поліції. Переслухував ком. Смольніцкі. Закидували приналежність до конспіративних організацій. По переслуханню о год. 15 по пол. випущено на волю.

— **Інформації польських журналів.** В ілюстрованім польськім журналі „Swiatowid" з 2. травня находимо фотоґрафію Успенської церкви (каплиці Трьох Святителів) у Львові з надписом „Вірменсько-католицька катедра" і одночасно портрет еп. Коциловського з підписом „Митрополит Шептицький". Якжеж виглядають інформації про чужі краї та чужинців?

— **Відшкодування за катастрофу** в Староґарді домагається дирекція німецьких залізниць від польського скарбу в сумі 8 міліонів зол. марок. Польський уряд стоїть на становищі, що немає нічого платити, тому, що данціґський трибунал ствердив нормальний стан залізничого шляху.

— **Хто є якої національности?** Цю складну проблему найлекше розвязує польська преса. В одній львівським органі, навіть „поступовім" находимо таку замітку: „Польща тратить найкращого плавця. Кількократний мистець і польський рекордовець у плаванні Курт Детте з Erster Kattowitzer Schwimmverein 1912" оптував за Німеччиною і виїжджає небавком до Дортмунду". Курт Детте, який був завсіди Німцем, став для Поляків пекучовим Поляком, тому, що разом з Катовицями випадково попав на територію польської держави. Коли ж Поляк є ціле життя напр. англійським підданим як Джозеф Конрад і сам вважає себе англійським письменником, тоді Поляки доказують, що він таки — Поляк.

— **Таємна експльозія в Дрогобичі,** що є предметом слідства, дає привід до всяких суперечок. Покищо не найдено ніяких слідів, які вказували би на те, що вибух у Касі хорих був наслідком підкладених вибухових матеріялів. Існує один здогад, що експльозію спричинили накопичені гази; другий, що це був удар грому. Поліція добачує в цьому підклад політичний.

— **З Барматської афери.** Арештований у свій час російський емґрант у Німеччині Юліюс Бармат, за величезні підкупи державних урядовців, є звільнений із слідчої вязниці за 200.000 марок. Частина обвинувачень звернених проти нього виявилась неправдивою.

— **До кого належить риба в ріці?** Цим питанням займався військовий суд у Львові судячи двох жовнірів, які вибуховим матеріялом приголомшували рибу в ріці і брали її. Суд прийняв, що риби у плинній воді не є нічиєю власністю і звільнив обвинувачених.

— **З буденної хроніки.** У карнім суді на вул. Баторія обвинувачений Фаліщак хотів кинутись з ножем на судию Соколовского. — У публичнім шпиталі на відділі для нервових покінчила самогубством 60-літня Елеонора Бравн, перевязавши собі горло рушником. — Швець Дзвонник програвши процес проти товариша Росі, хотів його зарубати сокирою, але спинений иншими, вдоволився повибиванням шибами у своїй хаті. — Крім цього одна пожежа в крамниці на вул. Сикстуській, кілька авантур, кілька арештувань підозрілих типів без зайняття та паперів, і. т. н.

— **Недуга букш. королевої Зити** — прибільшена. „Нає Фр. Прессе" передає телеграму з Еспанії, що стан здоровля Зити не дає підстав до остраху про смерть.

— **Померли знатні чужинці:** Льорд Мільнер, б. головний комісар південної Африки, один з найвизначніших індивідуальностей Англії, публіцист, автор та політик у 71 р. життя.—Премієр міністр Нової Зеландії В. Ф. Массі.

На допомогу „Голодному Селу".

ВИКАЗ XIII-й

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному селу" в місяці травні 1925, в золотих.

Юліян Стефанович Львів 12, на листу ч. 40 збірка по склепах, а то: И. Х. 3, Павлік 0·50, Стахевич і Абрисовський 5, Гурскі 5, К. Левицький 6 філіжанок, Вронський Львів одна блюзка, Позамент 3 зол., Магазин „Спорт" 2 зол., Х. У. 3 зол., Х. У. 5 зол., Влюменкранц панчохи, Вінклер Львів 5 зол. разом готівкою 31·50 зол., д-р. Іван Куровець Львів 30, на листу ч. 23 (філія академічної гімназії): Осип Роздольський 14, д-р Іван Брик 12, д-р Левицький 10, Козак 5, д-р Іван Зілинський 10, Шах Степан 6, Турчин 5. Застирець 4, Мельник 5, Лушпинський 10, Ст. Балей 10, Полек 2, П. Мельник 8. М. Осіпчук 6 д-р Філярет Колеса 5, д-р Костельник 5, С. Федів 5, В. Андріянович 5, Прокопович 4, І. Пашкевич 5, Заблоцький 4 Кригсчевич 5, Чучман 3, Білинський 4, д-р Коренець 20 — разом 162 зол., Антін Бошовків Тлусте 20, інж. Антін Могильницький Львів 10, Іван Филипович Львів 15, Осип Тимочко Добротостів 8, Краєве т-во кредитове Львів 40, о. Юліян Галькевич Рожанка 20, о. Степан Монцінський Розбій окр. 5, о. Степан Мохнацький Теребовля 20, Янина Яновичівна Тарнобжег 30. — По день 11 травня 1925 р. зложено 4 487·20 зол. 45 долярів.

ОПОВІСТКИ.

Український наддніпрянський театр О. Міткевич.

Заліщики — Саля Нар. Дому.
Пятниця 15. V. „Циганка Аза".
Субота 16. V. „Віл".
Неділя 17. V. „Дні нашого життя" — премієра (пєса Андреєва). 1871 12—?

Замісць вінця на домовину бл. п. Сидора Кузика складає на Рідну Школу 10 зол. о. Теофіль Віннкевич з родиною, Раковець. 1956 1—1

Товариський зїзд. Товаришки і товариші, що склали іспит зрілости в українській учительській семинарії у Львові в 1920 р. будуть ласкаві негайно подати свої адреси Софії Сабат-Федорцевій у Львові вул. Косцюшка 1а в ціли відбуття товариського зїзду в дні 31. травня (мая) на латинські Зелені Свята. За комітет: *Волод. Дудрик, Вічковська, С. Сабат-Федорцева.* 1967 1—2

Товариський зїзд. Товаришів, котрі здавали іспит зрілости в українській гімназії в Перемишлі в році 1905 просимо подати негайно свої адреси Володимирови Березовському, Перемишль вул. Дворського 36, в справі товариського зїзду, що відбудеться дня 25. червня п. р. в Перемишлі. За комітет: *В. Березовський, К. Котис.* 1959 2—3

25-літній Товариський Зїзд перших абсольвентів української ґімназії в Коломиї відбудеться дня 11. червня 1925 р. Підписані пригадують це своїм Товаришам, що в червні 1900 р. скінчили середню школу іспитом зрілости в українській ґімназії в Коломиї під батьківською кермою директора - громадянина, пок. Софрона Недільського та приректи собі ще раз зібратися разом. — Тому 11. червня п. р. зволять Дорогі Товариші ставитися о год. 8. рано в домівці „Народнього Дому" в Коломиї, звідкіля ми перед 25-ти роками розійшлися в широкий світ здобувати вище знання і саме життя. Товариші, що прочитають цю пригадку, зволять зголоситися негайно та подати свою повну адресу на руки тов. Гаврилюка Іллі, проф. української ґімназії в Коломиї, вул. Собіського ч. 41. — За комітет: **Ілля Гаврилюк, Никифор Даниш, Данило Джердж і Володимир Лепкий.** 1954 3—3

За редакцію відповідає О. Костик. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10